

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Палюха Віктора Валентиновича «Механізми реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічної трансформації», подану до захисту на засіданні Спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 у Національному університеті цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Актуальність теми дослідження обумовлена тією обставиною, що сучасні глобальні процеси безпосередньо впливають на трансформацію систем вищої освіти. Однією з таких змін, що відображають динаміку розвитку та стан суспільства, як у масштабі малих груп, так і держав, є зміни в системі вищої освіти, як одного з фундаментальних соціальних інститутів. Причинно-наслідковий зв'язок з економічним, соціальним, духовним та соціокультурним рівнем розвитку держави дозволяє розглядати систему освіти як базовий інструмент формування поведінкової моделі індивідуумів. За допомогою системи вищої освіти здійснюється трансляція культурного досвіду, що сприяє нагромадженню інтелектуального та духовного потенціалів. Але незважаючи на те, що, з одного боку, освіта як інститут у широкому розумінні несе цілком певні, «універсальні» функції незалежно від геополітичного контексту тієї чи іншої держави, з іншого боку – система освіти має відповідати практичним цілям та завданням конкретного суспільства, які знайшли своє відображення в Законах України «Про вищу освіту» та «Про внесення змін до деяких законів України щодо військової освіти та науки», а також в «Стратегії розвитку освіти і науки до 2030 р».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (державний реєстраційний номер 0112U002587), що розроблялася в Національному університеті цивільного захисту України. Конкретно докторантом проаналізовано заходи удосконалення державного управління реформуванням закладів вищої освіти на прикладі ДСНС України.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, що викладені в дисертації, є логічними і послідовними. Обґрунтованість представлених здобувачем наукових положень базується на аналізі інформаційно-нормативної бази, законодавчих актів України, вітчизняних і зарубіжних публікацій.

Методологічною основою дослідження є як загальнонаукові, так і спеціальні методи, зокрема: метод декомпозиції використано для розкриття мети дослідження та постановки завдань; абстрактно-логічний метод – для аналізу наукових джерел, теоретичного узагальнення й формування висновків; метод аналізу та синтезу – для з'ясування структури та функціональних особливостей механізмів реформування вищої освіти; метод ретроспективного аналізу – для вивчення процесу формування й реалізації механізмів реформування системи вищої освіти; метод синтезу – для визначення напрямів розвитку механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання; детермінантний метод аналізу – для визначення складників методології механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання; програмно-цільове й індикативне планування – для окреслення стратегічних напрямів удосконалення механізмів моделювання економічної підтримки

інноваційного розвитку закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Крім того, у роботі використовувалися й інші загальнонаукові, спеціальні та конкретно-наукові методи наукового пізнання.

Ознайомившись з дисертацією, зазначимо, що робота відрізняється змістовністю, логічною побудовою викладенням матеріалу, комплексним розкриттям досліджуваної проблеми.

Наукова новизна дисертаційної роботи й отриманих результатів полягає в розв'язанні актуальної наукової проблеми теоретико-методологічного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічної трансформації.

Найбільш значущими результатами дослідження, що становлять наукову новизну, розкривають суть роботи та виносяться на захист, є такі:

Автором вперше було розроблено концептуальну модель механізмів інноваційного розвитку закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічної трансформації, яка ґрунтується на комплексному використанні інноваційного потенціалу інституціонального простору галузі, вдосконаленні механізмів інвестиційного забезпечення навчальної й науково-дослідної діяльності, посиленні наукоємності навчального процесу тощо.

— обґрунтовано правовий механізм державного управління стабілізацією кадрового корпусу закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, який, на відміну від нині діючого в Україні, передбачає додання до традиційних принципів державного управління професійною освітою об'єктивно необхідні закономірності функціонування закладів освіти зі специфічними умовами навчання, та принципів програмного управління і поєднання економічних і соціальних цілей, застосування нових методологічних підходів на основі узгодження управлінських потреб та інтересів об'єктів управління;

– структуровано методологічні основи підвищення ефективності державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, як процес підвищення ефективності освіти для зовнішніх запитів, застосуванням проектних методів, конкурсного виявлення й підтримки лідерів у сфері освіти, успішної реалізацією новітніх підходів на практиці, адресністю інструментів ресурсної підтримки й комплексним характером прийнятих рішень, що дозволить здійснити модернізацію закладів вищої освіти через удосконалення змісту й практики використання механізмів державного управління.

В процесі написання дисертаційного дослідження удосконалено: концептуальні підходи до напрямів підвищення дієвості механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що засновані на принципах взаємодії зовнішніх та внутрішніх ефектів і передбачають: моніторинг викликів зовнішнього та внутрішнього середовища в воєнний час, генерують ентропійні флуктуації; формування передумов для нарощення дослідницьких потужностей; переорієнтацію внутрішньої культури на інноваційне та наукове підприємництво; налагодження стратегічного партнерства з державними та закордонними виробничими компаніями;

– напрями впровадження міжнародного досвіду реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання через механізм державної підтримки інтеграції освітнього середовища України до європейського освітнього простору, який включає: виявлення освітніх розривів; напрями імплементації освітніх стандартів; моніторинг ринку праці; навчання викладачів й підготовку освітніх кадрів; сукупність організаційних, адміністративних, економічних, інформаційних заходів підтримки освіти;

– основні індикатори ефективності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах розвитку інформаційного суспільства, як цілісної системи принципів ефективного функціонування структур сучасної освіти, що включає принцип легітимності структур

цифрової освіти, культурно-генеративний принцип, принцип узгодженості соціально-універсальної і особової орієнтацій цифровізації освіти, принцип суб'єктності технологій такого навчання, принцип професійної підготовки в структурах цифровізації освіти

В роботі набули подальшого розвитку: концепт стратегії розвитку дослідних центрів на базі відповідних навчальних закладів зі специфічними умовами навчання, що передбачає нарощення їх дослідницького потенціалу (breadth-strategy) та формування «наукового форпосту» галузі сил безпеки та оборони країни;

– науково-прикладні положення професійної підготовки кадрів сил безпеки та оборони в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що орієнтовані на створення системи мотивацій, удосконалення інноваційного, нормативно-правового, методологічного, науково-методичного, навчально-технічного забезпечення, формування системи консультування і наукових експертиз, розроблення системи нівелювання ризиків негативних наслідків інноваційної діяльності в системі освіти;

– сутнісна характеристика поняття «державне управління реформуванням закладів освіти зі специфічними умовами навчання», що ідентифіковано як організований загальнодержавний процес цілеспрямованого вироблення, ухвалення й реалізації механізмів організаційного і координаційного характеру на освітні зміни в системі підготовки майбутніх фахівців сил безпеки та оборони, з метою забезпечення соціальної стабільності, економічного добробуту й культурного розвитку та їхньої конкурентоспроможності на міжнародній арені.

Розділи власних досліджень адекватно розкривають поставлені задачі містять посилання на власні публікації.

Таким чином у дослідженні наведено нове вирішення наукової проблеми обґрунтування теоретико-методологічних засад та розроблення науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та рефераті.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 28 наукових працях, із них: 5 колективних монографій, 7 – статтях у виданнях які включені до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, 10 – статтях у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, а також 6 тезах матеріалів науково-практичних конференцій.

Тематика наукових праць в повній мірі відображає всі розділи рецензованої дисертації.

Оцінка оформлення дисертації

Зміст дисертації повністю корелюється з темою, та повністю розкриває її. Дисертація й реферат оформлені відповідно до чинних вимог. Зміст реферату ідентичний основним положенням дисертації.

Робота написана науковим стилем, її оформлення відповідає існуючим стандартам, у тексті роботи зроблені необхідні посилання на цитовані джерела. Реферат дисертаційної роботи повною мірою розкриває зміст проведеного дослідження і не містить інформації, відсутньої в дисертації. Структура дисертації повністю узгоджується з її новизною, метою і завданням дослідження, наукові положення викладені достатньо логічно і конкретно, висновки і рекомендації ґрунтуються на результатах власних авторських досліджень.

В цілому дисертаційна робота та реферат, написані літературною українською мовою, легко читаються і сприймається.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури; в роботі органів Державної служби України з надзвичайних ситуацій та у процесі акредитації, ліцензування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, атестації працівників; у практичній роботі щодо створення програм розвитку галузі сил безпеки та оборони.

Практичне значення одержаних результатів забезпечується їх використанням у діяльності Хмельницької міської ради в рамках розробки Програми економічного і соціального розвитку Хмельницької міської територіальної громади на 2024 рік (розділ 4.3. Освіта, та розділ 5.2. Безпека та цивільний захист), а також Програми розвитку освіти Хмельницької міської територіальної громади на 2022-2026 роки (довідка впровадження №2955-29 від 13.11.2024).

Теоретичні та науково-прикладні пропозиції щодо вдосконалення підготовки фахівців в системі вищої освіти України використані в діяльності Департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження №8090/0/211-24 від 11.11.2024) при розробці концептуальних засад комплексної програми розвитку гуманітарної сфери.

Проведений за результатами дослідження аналіз основних положень освітнього процесу та запропоновані теоретико-методологічні підходи до модернізації механізмів управління вищою освітою використано в діяльності Міністерства освіти і науки України(довідка про впровадження №003846 від 08.11.2024) та Державної служби України з надзвичайних ситуацій (довідка про впровадження № 04-238/13 від 4.11.2024).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

1. В дисертації досить докладно аналізуються зарубіжні підходи до формування та реалізації механізмів міжнародного співробітництва при реформуванні закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, але не зрозуміло які переваги зарубіжного законодавства треба перейняти для реалізації в Україні.

2. В дисертаційній роботі досить фрагментарно розглянуто правовий механізм реформуванні закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання .

3. Потребують додаткової деталізації рівні розробки комплексного підходу до модернізації системи підготовки кадрів.

4. Залишилися не розкритою в рефераті дисертаційного дослідження пропозиція автора стосовно застосування прогностичної моделі механізмів державного регулювання фінансового забезпечення освітньої діяльності ЗВО зі специфічними умовами.

5. Реферат дисертаційного дослідження досить насичений графічними зображеннями, але в ньому бракує статистичного матеріалу.

Однак висловлені зауваження не знижують наукової цінності та практичного значення дисертаційної роботи і не впливають на її загальну позитивну оцінку.

Загальний висновок.

Таким чином, слід зазначити, що дисертаційна робота Палюха Віктора Валентиновича «Механізми реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічної трансформації», відповідає вимогам МОН України, постанові Кабінету

міністрів України “Про порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук” від 17 листопада 2021 р. № 1197 а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що розв’язують конкретну наукову проблему, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

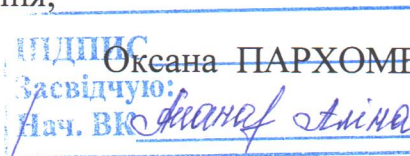
Офіційний опонент:

Завідувач кафедри публічного управління та адміністрування

Університету Григорія Сковороди в Переяславі,

доктор наук з державного управління,

професор



Оксана ПАРХОМЕНКО-КУЦЕВІЛ

Манаф Ірина Олександрівна